

RECEȚIONAT

Agenția Națională pentru Cercetare
și Dezvoltare _____

_____ 2020

AVIZAT

Secția AȘM _____

_____ 2020

RAPORT ANUAL

privind implementarea proiectului din cadrul Programului de Stat (2020-2023)

**„Elaborarea instrumentelor economice noi de evaluare și stimulare a competitivității
agriculturii Republicii Moldova pentru anii 2020 - 2023” (cifrul - 20.80009.0807.16)**

Prioritatea Strategică

Provocări societale

Conducătorul proiectului

STRATAN Alexandru

Directorul organizației

STRATAN Alexandru

Consiliul științific/Senatul

TIMUȘ Angela

Chișinău 2020

1. Scopul etapei anuale conform proiectului depus la concurs

Fundamentarea teoretico-metodologică și elaborarea instrumentelor economice în calitate de suport științific pentru stimularea competitivității agriculturii Republicii Moldova (2020).

2. Obiectivele etapei anuale

1. Analiza stării actuale și determinarea limitelor de constrângere a competitivității sectorului agricol al Republicii Moldova.
2. Ajustarea metodologiei de evaluare a factorilor și determinanților competitivității agriculturii autohtone.
3. Elaborarea tarifelor de costuri pentru anul 2020 privind serviciile (produsele) pentru fitotehnie și zootehnie.
4. Selectarea ramurilor prioritare și elaborarea caracteristicilor generale ale primului grup de proiecte investiționale specifice acestora.
5. Elaborarea normativelor veniturilor nete pentru zonele Nord, Centru și Sud, obținute în cadrul gospodăriilor țărănești și gospodăriilor casnice auxiliare.
6. Validarea rezultatelor obținute.

3. Acțiunile planificate pentru realizarea scopului și obiectivelor etapei anuale

1. Obiectivul 1. Analiza stării actuale și determinarea limitelor de constrângere a competitivității sectorului agricol al Republicii Moldova.

Colectarea informației (statistice și în baza focus-grupurilor cu beneficiarii proiectului) privind indicatorii necesari evaluării stării actuale și determinarea barierelor în calea competitivității.

2. Obiectivul 2. Ajustarea metodologiei de evaluare a factorilor și determinanților competitivității agriculturii autohtone.

Actualizarea bazei metodologice privind calculul tarifelor de costuri ale serviciilor și/sau produselor agricole, inclusiv:

- identificarea prețurilor actualizate (pentru a.2020) de piață la ”inputuri”, utilizate în procesul de producție (semințe și/sau material săditor, îngrășăminte, preparate chimice, servicii și preparate veterinare, furaje etc.);
- stabilirea prețurilor noi (a.2020) de piață la combustibil și lubrifianți;
- componența actualizată a parcului utilizat de tractoare, combine, automobile, altă tehnică agricolă;
- remunerarea muncii lucrătorilor angajați (pentru a.2020);
- plățile de arendă, plățile impozitelor, contribuții de asigurări sociale, cele de asigurare medicală obligatorie, etc.

3. Obiectivul 3. Elaborarea tarifelor de costuri pentru anul 2020 privind serviciile (produsele) pentru fitotehnie și zootehnie.

Reieșind din metodologia ajustată și baza informațională actualizată privind elaborarea tarifelor de costuri - elaborarea tarifelor de costuri ale serviciilor (de mecanizare, transport, încărcare pentru transportare a mărfurilor - grâului, porumbului etc.), tarifelor de costuri ale produselor agricole în sectorul fitotehnic și zootehnic.

4. Obiectivul 4. Selectarea ramurilor prioritare și elaborarea caracteristicilor generale ale primului grup de proiecte investiționale specifice acestora.

Pentru elaborarea proiectelor investiționale și identificarea normativelor de cheltuieli investiționale au fost planificate următoarele acțiuni:

- elaborarea ediției a doua (modificată și actualizată) a ghidului practic pentru luarea deciziilor manageriale "Investiții în afaceri agricole" (autorii – Alexandru Stratan, Tudor Bajura);
- elaborarea și argumentarea structurii proiectelor investiționale de tip model pentru sectorul agricol autohton;
- organizarea studiului practic privind elaborarea și evaluarea proiectelor investiționale de tip model pentru membrii echipei de lucru al proiectului;
- selectarea domeniilor (ramurilor) celor mai profitabile în calitate de produse de bază pentru proiectele investiționale ale anului 2020.

5. Obiectivul 5. Elaborarea normativelor veniturilor nete pentru zonele Nord, Centru și Sud, obținute în cadrul gospodăriilor țărănești și gospodăriilor casnice auxiliare.

- analiza datelor statistice privind structura suprafețelor cultivate;
- identificarea recoltei medii a culturilor agricole și prețurilor medii de vânzare a produselor agricole (fito- și zootehnice) în sectorul agricol autohton.

6. Obiectivul 6. Validarea rezultatelor obținute.

- Elaborarea a 20 de publicații științifice
- Organizarea unei mese rotunde
- Organizarea secțiunii "Economie agrară și dezvoltare rurală" în cadrul ediției anuale a Conferinței Internaționale "Creșterea Economică în Condițiile Globalizării", ediția 2020.
- Plasarea informațiilor privind tarifele actualizate de costuri pe site-ul www.ince.md

4. Acțiunile realizate pentru atingerea scopului și obiectivelor etapei anuale

Obiectivul 1. Analiza stării actuale și determinarea limitelor de constrângere a competitivității sectorului agricol al Republicii Moldova.

- a fost colectată informația (statistică și în baza focus-grupurilor cu beneficiarii proiectului) privind indicatorii necesari evaluării stării actuale și determinarea barierelor în calea competitivității (suprafețele însămânțate, producția, prețurile, recolta, productivitatea, efectivul de animale, volumul finanțării agriculturii din bugetul de stat, etc.) ce a stat la baza elaborării studiului final.

Obiectivul 2. Ajustarea metodologiei de evaluare a factorilor și determinanților competitivității agriculturii autohtone.

- au fost identificate prețurile noi de piață la toate "inputuri", utilizate în procesul de producție, inclusiv – semințele și material săditor, îngrășămintele minerale, preparate chimice (pesticide, herbicide etc.), preparate veterinare, furaje etc.;

- a fost analizată piața locală a carburanților și lubrifianților, drept consecință, au fost stabilite prețurile actualizate (pentru a.2020) pentru benzină, motorină, uleiuri etc.;

- a fost analizată și ulterior grupată componența parcului existent de tehnică agricolă, inclusiv componența parcului de tractoare, combine, cultivatoare, semănătoare, stropitoare etc.

- a fost stabilită modalitatea oficial recunoscută de diferențiere a nivelului de salarizare a angajaților din sectorul agrar și mărimea absolută de remunerare a muncii, plăților de arendă etc.

Obiectivul 3. Elaborarea tarifelor de costuri pentru anul 2020 privind serviciile (produsele) pentru fitotehnie și zootehnie.

- au fost elaborate tarifele de costuri ale serviciilor (de mecanizare, transport, încărcare pentru transportare a mărfurilor - grâului, porumbului etc.), tarifele de costuri ale produselor agricole în sectorul fitotehnic și zootehnic.

Obiectivul 4. Selectarea ramurilor prioritare și elaborarea caracteristicilor generale ale primului grup de proiecte investiționale specifice acestora.

- a fost elaborată și editată lucrarea științifică "Investiții în afaceri agricole" (Ghid practic pentru luarea deciziilor manageriale);

- a fost argumentată structura unui proiect investițional de tip model;

- au fost organizate studiile privind abordări metodice și metodologice referitor la conținutul și forma unui proiect investițional de tip model.

Obiectivul 5. Elaborarea normativelor veniturilor nete pentru zonele Nord, Centru și Sud, obținute în cadrul gospodăriilor țărănești și gospodăriilor casnice auxiliare.

- au fost analizate și sistematizate datele Biroului Național de Statistică privind structura suprafețelor agricole, prelucrate în cadrul gospodăriilor mici (de fermier), precum și în cadrul gospodăriilor casnice auxiliare;

- au fost analizate și grupate datele statistice privind recolta culturilor agricole, precum și prețurile lor de piață în calitate de factori principali de formare a normativelor veniturilor nete.

Obiectivul 6. Validarea rezultatelor obținute.

- au fost elaborate 23 publicații științifice

- a fost organizată o masă rotundă

- a fost organizată secțiunea "Economie agroalimentară și antreprenoriat" în cadrul Conferinței Științifice Internaționale "Implicațiile economice și sociale ale pandemiei Covid-19: analize, prognoze și strategii de atenuare a consecințelor"

- au fost plasate informațiile privind tarifele actualizate de costuri pe site-ul www.ince.md

5. Rezultatele obținute

Conform conținutului proiectului, scopului general și al obiectivelor particulare planificate pentru primul an de cercetare, pe parcursul anului 2020 au fost obținute următoarele rezultate științifice:

A fost elaborat studiul "Analiza stării actuale și determinarea limitelor de constrângere a competitivității sectorului agricol al Republicii Moldova", ce cuprinde analiza situației sectorului agrar (evoluția suprafețelor însămânțate, valoarea producției agricole, analiza celor mai importanți indicatori pentru principalele culturi vegetale – grâu, orz, porumb, sfeclă de zahăr, floarea soarelui, cartofi, legume de câmp, tomate, mere, prune, piersici, nuci, struguri; analiza sectorului zootehnic, preșurile de producție, nivelul de auto-aprovizionare cu principalele produse agricole, cheltuielile bugetului de stat destinate sectorului agricol, comerțul cu produse agroalimentare) și identificarea limitelor de constrângere a competitivității agriculturii Republicii Moldova (limitele de producție - fragmentarea excesivă a terenurilor agricole, nivelul redus al inovațiilor și digitalizării în domeniul agrar, lipsa sistemelor de irigare moderne, calitatea redusă a producției zootehnice, etc.; limitele de piață - dependența excesivă a unor produse agroalimentare de anumite piețe, prețul mic la poarta fermei ce generează venituri mici nemijlocit pentru agricultori, lanțurile de aprovizionare prea lungi, etc.; limitele generate de factorii politici, economici, sociali, etc. - sistem de asigurări în agricultură neatractiv, incertitudinea politică în țară, veniturile reduse ale populației, în special din spațiul rural, lipsa unui mecanism instituționalizat de prevenire și analiză a riscurilor în agricultură, etc.)

La compartimentul elaborarea tarifelor de costuri pentru sectorul agricol autohton (ed. a.2020) în total **au fost elaborate 4768** de unități de tarife, care au cuprins **3033** de unități de tarife de costuri privind serviciile prestate și **1735** de tarife privind produsele agricole (fito - și zootehnice). În total au fost elaborate tarife de costuri pentru 61 de culturi fitotehnice și pentru 9 specii de animale și păsări, inclusiv:

- tarife de costuri ale produselor:
- culturi cerealiere și leguminoase boabe – 399 unități;
- culturi tehnice - 111 unități;
- culturi furajere - 197 unități;
- legume și cartofi - 370 unități;
- fructe și pomușoare - 255 unități;
- produsele animaliere - 403 unități.
- tarifele de costuri ale serviciilor de arătură, de cultivare, semănatul, stropitul, recoltare, de transport etc. – în total 3033 de unități.

La compartimentul elaborarea normativelor veniturilor nete, având ca bază tarifele

susmenționate de costuri, în corespundere cu prevederile art.5 al Legii asistenței sociale, precum și Planului de acțiuni privind eficientizarea modului de acordare a asistenței sociale **au fost elaborate normativele veniturilor nete**, diferențiate pe zonele geografice ale Republicii Moldova (Nord, Centru și Sud), forme de gospodării și grupe de produse (fitotehnice și zootehnice). În total în anul 2020 au fost prognozate și elaborate 18 normative veniturilor nete pentru anul precedent, anul 2019.

Fiind utilizate în calitate de sursă informațională veridică pentru elaborarea proiectelor investiționale, tarifele și normativele menționate anterior, la rândul lor, vor asigura atât producătorii agricoli, cât și organele de administrare publică (locale și centrale) cu bază informațională științific argumentată privind planificarea afacerilor în sectorul agrar, elaborarea planurilor de afaceri, a planurilor de dezvoltare a întreprinderilor, etc.; elaborarea și implementarea practică a proiectelor investiționale în baza cărora pot fi încheiate contracte de creditare a businessului agricol; negocierile privind încheierea contractelor de arendă, calcularea prețurilor de arendă a terenurilor agricole, a tehnicii agricole, clădirilor, utilajului etc.; negocierea contractelor de asigurare a producției agricole privind calculul despăgubirilor în cazul calamităților naturale, contractelor de arendă, inclusiv, a plăților de arendă a terenurilor agricole, etc.; calcularea prealabilă (în baza costurilor actualizate) a prețurilor de piață a produselor agricole; soluționarea (la caz) a litigiilor judiciare; și prestarea serviciilor de asistență socială în baza calculării normativelor veniturilor nete, obținute de către gospodăriile casnice auxiliare și gospodării țărănești (de fermier) de dimensiuni mici de la activitatea agricolă în fitotehnie și în sectorul zootehnic.

La compartimentul proiecte investiționale și normative de investiții pentru agricultură, pe parcursul anului 2020 **au fost elaborate primele patru proiecte investiționale** aferente următoarelor activități și sub-ramuri ale sectorului agricol:

- Proiectul investițional de tip model pentru sectorul agrar – întreprindere de prestare a serviciilor de mecanizare, de transport, de reparație și deservire tehnică a mașinilor agricole "Alfa-agrotehservis"SRL;
- Proiectul investițional de tip model pentru sectorul agrar – înființarea firmei de producere a alunelor de pădure „Alunelul – prim” SRL
- Proiectul investițional de tip model pentru sectorul agrar – ferma de nutrii
- Proiectul investițional de tip model pentru sectorul agrar – plantații viticole, struguri de masă

Este important de menționat că alături de indicatorii de eficiență și de perioada de recuperare a capitalului investit în cadrul proiectelor investiționale susmenționate sunt reflectate și volumele normative ale investițiilor necesare pentru implementarea lor practică.

6. Diseminarea rezultatelor obținute în formă de publicații

Lista publicațiilor din anul 2020

1. Monografii

1.2. Monografii colective (capitol în monografie internațională)

1. STRATAN, A., IGNAT, A., LUCĂȘENCO, E., ȚIRIGAN, S. (2020). Small farms in the Republic of Moldova. Small Farms in the Paradigm of Sustainable Development. Case Studies

of Selected Central and Eastern European Countries. Edited by Stepien S., Macan S., Toruri, ISBN 978-83-8180-250-5. 204 p.

1.2. Monografii colective (ghiduri)

2. BAJURA, T., ROMANCIUC, A. (2020). Proiectul investițional de tip model pentru sectorul agrar - întreprindere de prestare a serviciilor de mecanizare, de transport, de reparație și deservire tehnică a mașinilor agricole „Alfa-agrotehservis” SRL, Ch., INCE, 86 p., ISBN 978-9975-3463-1-3.
3. BAJURA, T., STRATAN, A. (2020). Ghid practic „Investiții în afaceri agricole (Ghid practic pentru luarea deciziilor de management)”, Ch., INCE, 129 p., ISBN 978-9975-3378-7-8
4. BAJURA, T., STRATAN, A. et al. (2020). Ghid practic „Tarifele de costuri și normativele veniturilor nete în agricultură” (Culegere de materiale informative), Ch., INCE, 182 p., ISBN 978-9975-3378-9-2.
5. CEBAN, An. (2020). Proiectul investițional de tip model pentru sectorul agrar – ferma de nutrie, Ch., INCE (în ediție, decembrie 2020)
6. IAȚIȘIN, T. (2020). Proiectul investițional de tip model pentru sectorul agrar – plantații viticole, struguri de masă, Ch., INCE, (în ediție, decembrie 2020)
7. STRATAN, A., BAJURA, T., TUREȚCHI, V. (2020). Proiectul investițional de tip model pentru sectorul agrar - înființarea firmei de producere a alunelor de pădure „Alunelul - prim” SRL., Ch., INCE, 88 p., ISBN 978-9975-3463-2-0

2. Articole în culegeri științifice

2.3 în reviste din Registrul Național al revistelor de profil, cu indicarea categoriei

8. BAJURA, T., GANDACOVA, S. (2020). Securitatea alimentară a Republicii Moldova sub presiunea secetei prelungite și pandemiei Covid-19: provocări și soluții. In: Analele INCE, Ch., INCE, (în ediție, decembrie 2020)

2. Articole în culegeri științifice

3.1. în lucrările conferințelor științifice internaționale (peste hotare)

9. CEBAN, An., (2020). Tendințele comerțului internațional cu produse ecologice pure. 11th International Symposium "Agrarian Economy and Rural Development - Realities and Perspectives for Romania", Bucharest. (în ediție, decembrie 2020)
10. IAȚIȘIN T. (2020). Susținerea sectorului vitivinicol din Republica Moldova. Sesiunea științifică internațională “Cercetări de economie agrară și dezvoltare rurală”, Institutul de Economie Agrară, București, România. București, Editura Academiei Române, București, ISBN 978-973-27-3263-2, pag. 134-140.
11. LUCASENCO, E., CEBAN, Al., (2020). Assesment of competitiveness of Moldovan agri-food products at the regional level. 11th International Symposium "Agrarian Economy and Rural Development - Realities and Perspectives for Romania", Bucharest. (în ediție, decembrie 2020)

12. STRATAN, A., LUCASENCO, E., CEBAN, Al., (2020). Tendințe actuale și limite de dezvoltare a competitivității sectorului agricol al Republicii Moldova. In: lucrările sesiunii științifice internaționale Cercetări de economie agrară și dezvoltare rurală cu tema "Durabilitatea și reziliența sectorului agricol și a spațiului rural în fața actualelor provocări". București. (în ediție, decembrie 2020)
13. STRATAN, A., LUCASENCO, E., CEBAN, Al., (2020). Analiza dinamicii sprijinului sectorului agricol al Republicii Moldova, In: Dezvoltarea durabilă a agriculturii și a spațiului rural din perspectiva politicii agricole comune. București: Editura Academiei Române, ISBN 978-973-27-3263-2, p. 271 – 280
14. TUREȚCHI, V. (2020). Importanța culturilor nucifere la edificarea unei agriculturi cu valoare ridicată înaltă în RM. 11th International Symposium "Agrarian Economy and Rural Development - Realities and Perspectives for Romania", Bucharest. (în ediție, decembrie 2020)
15. ЯЦИШИН, Т. (2020). Развитие винного туризма в Республике Молдова, pentru Международная научно-практическая конференция, Азербайджанский Университет Туризма и Менеджмента. Азербайджан (în ediție, decembrie 2020)

4. Teze în culegeri științifice

4.2. în lucrările conferințelor științifice internaționale (Republica Moldova)

16. BAJURA, T. (2020). Servicii agricole la etapa actuală de postprivatizare: starea actuală și perspective de dezvoltare, In: Materialele Conferinței Științifică Internațională „Implicațiile economice și sociale ale pandemiei COVID-19: analize, prognoze și strategii de atenuare a consecințelor”, 23 octombrie 2020, Ch., INCE, (în ediție, decembrie 2020)
17. STRATAN, A., LUCASENCO E. (2020). Sectorul agroalimentar al Republicii Moldova în anul 2020: între secetă și pandemia COVID-19. In: Materialele Conferinței Științifică Internațională „Implicațiile economice și sociale ale pandemiei COVID-19: analize, prognoze și strategii de atenuare a consecințelor”, 23 octombrie 2020, Ch., INCE, (în ediție, decembrie 2020)

Publicațiile electronice:

18. BAJURA, T., IAȚIȘIN, T., LUCASENCO, E. (2020). Agricultura - cel mai expus și vulnerabil sector față de riscurile naturale și pandemia COVID-19, https://ince.md/uploads/files/1589879980_agricultura-rm-covid-19-seceta.pdf
19. BAJURA, T., STRATAN, A. et al. (2020). Costuri normate ale produselor agricole pentru anul 2020 (culturi cerealiere, furajere, legume și cartofi, fructe și pomușoare, struguri), https://ince.md/uploads/files/1590398797_culturi-cerealiere.-furajere.-legume-si-cartofi.-fructe-si-pomusoare.pdf
20. BAJURA, T., STRATAN, A. et al. (2020). Costuri normate ale produselor agricole pentru anul 2020 (culturi tehnice), https://ince.md/uploads/files/1592896707_culturi-tehnice.pdf
21. BAJURA, T., STRATAN, A. et al. (2020). Tarife actualizate de costuri privind operațiile tehnologice mecanizate pentru anul 2020, https://ince.md/uploads/files/1586973084_costul-normat-al-operaiunilor-tehnologice-mecanizate-2020.pdf

22. BAJURA, T., STRATAN, A. et al. (2020). Normativele veniturilor nete ale gospodăriilor țărănești (de fermier) și gospodăriilor casnice auxiliare, obținute de la activitatea agricolă în fitotehnie și în sectorul zootehnic în anul 2019, https://ince.md/uploads/files/1602146692_rom-normativele-veniturilor-nete.2019.red.e.l.pdf

Alte publicații:

23. STRATAN, A., BAJURA, T., GANDACOVA, S., IAȚIȘIN, T. Normativele veniturilor nete ale gospodăriilor țărănești (de fermier) și gospodăriilor casnice auxiliare, obținute de la activitatea agricolă în fitotehnie și în sectorul zootehnic în anul 2019, Ch., Monitorul Oficial al Republicii Moldova, nr. 44-54 art.171 din 14.02.2020

24. STRATAN, A. et al, (2020). Tendințe în economia Moldovei - Moldovan economic trends. Nr.37 (trim.I) 2020. Ch.: Complexul Ed. al INCE, 2020. ISSN 1857-3126 (rom.). - 110 p., p.18-19, 65-77, 103-109 (rom.) Disponibil: https://ince.md/uploads/files/1587453441_met_37.pdf

25. STRATAN, A. et al, (2020). Tendințe în economia Moldovei - Moldovan economic trends. Nr.38 (trim.II) 2020. Ch.: Complexul Ed. al INCE, 2020. ISSN 1857-3126 (rom.). - 110 p., p.18-19, 65-77, 103-109 (rom.) Disponibil: https://ince.md/uploads/files/1587453441_met_38.pdf

7. Diseminarea rezultatelor obținute în formă de prezentări (comunicări, postere, teze/rezumat/abstracte) la foruri științifice

1. BAJURA T. Conferința Științifică Internațională "Economic and social implications of the COVID-19 pandemic: analysis, forecasts and consequences mitigation strategies" cu comunicarea "Servicii agricole la etapa actuală de postprivatizare: starea actuală și perspective de dezvoltare", Chișinău, INCE, 23 octombrie 2020. Participanți pasivi din cadrul proiectului: Gandacova S., Romanciuc A., Iațișin T., Ceban An., Turețchi V., Ceban Al.
2. BAJURA T. Masa rotundă "Instrumente economice noi de sporire a competitivității sectorului agricol al Republicii Moldova" cu comunicarea "Prezentarea normativelor veniturilor nete pentru anul 2019" INCE, 24 noiembrie 2020
3. BAJURA T. Masa rotundă "Instrumente economice noi de sporire a competitivității sectorului agricol al Republicii Moldova" cu comunicarea "Prezentarea Proiectului investițional de tip model pentru sectorul agrar "Înființarea companiei de producere a alunelor de pădure „Alunelul – prim” SRL", INCE, 24 noiembrie 2020
4. CEBAN, An., Al 11-lea Simpozion Internațional "Agrarian Economy and Rural Development - Realities and Perspectives for Romania" cu comunicarea "Tendințele comerțului internațional cu produse ecologice pure" București, 19 noiembrie 2020.
5. IAȚIȘIN T. Masa rotundă "Instrumente economice noi de sporire a competitivității sectorului agricol al Republicii Moldova" cu comunicarea "Prezentarea tarifelor actualizate de costuri pentru principalele culturi cerealiere", INCE, 24 noiembrie 2020
6. IAȚIȘIN T. Webinarul internațional „Creșterea economică în contextul globalizării și a domeniilor prioritare ale antreprenoriatului” cu comunicatul "Развитие винного туризма в Республике Молдова", Universitatea de Turism și Management din Azerbaidjan, 21 februarie 2020

7. IAȚIȘIN T. Lucrările sesiunii științifice internaționale Cercetări de economie agrară și dezvoltare rurală cu tema "Durabilitatea și reziliența sectorului agricol și a spațiului rural în fața actualelor provocări" cu comunicarea "Digitalizarea sectorului vitivinicol din Republica Moldova", București, 8 decembrie 2020
8. LUCASENCO, E., CEBAN, Al., Al 11-lea Simpozion Internațional "Agrarian Economy and Rural Development - Realities and Perspectives for Romania" cu comunicarea "Assesment of competitiveness of Moldovan agri-food products at the regional level", București, 19 noiembrie 2020.
9. STRATAN A. Panelul de discuții în cadrul dezbaterii academice internaționale „Agribusiness facing the coronavirus crisis – international academic debate” cu comunicarea ”Situția actuală a sectorului agricol al Republicii Moldova și impactul pandemiei Covid-19 asupra acestuia”, organizat de Facultatea de Economie și Științe Sociale, Universitatea de Științe ale Vieții din Poznan, Polonia, 8 mai 2020, Participanți pasivi din cadrul proiectului: Lucașenco E.
10. STRATAN, A., LUCASENCO, E., CEBAN, Al., Lucrările sesiunii științifice internaționale Cercetări de economie agrară și dezvoltare rurală cu tema "Durabilitatea și reziliența sectorului agricol și a spațiului rural în fața actualelor provocări" cu comunicarea "Tendințe actuale și limite de dezvoltare a competitivității sectorului agricol al Republicii Moldova", București, 8 decembrie 2020
11. STRATAN, A., LUCASENCO E. Conferința Științifică Internațională "Economic and social implications of the COVID-19 pandemic: analysis, forecasts and consequences mitigation strategies" cu comunicarea "Sectorul agroalimentar al Republicii Moldova în anul 2020: între secetă și pandemia COVID-19", Chișinău, INCE, 23 octombrie 2020. Participanți pasivi din cadrul proiectului: Gandacova S., Romanciuc A., Iațișin T., Ceban An., Turețchi V., Ceban Al.
12. TUREȚCHI, V. Al 11-lea Simpozion Internațional "Agrarian Economy and Rural Development - Realities and Perspectives for Romania" cu comunicarea "Importanța culturilor nucifere la edificarea unei agriculturi cu valoare ridicată înaltă în RM" București, 19 noiembrie 2020.
13. TUREȚCHI, V. Masa rotundă "Instrumente economice noi de sporire a competitivității sectorului agricol al Republicii Moldova" cu comunicarea "Prezentarea tarifelor actualizate de costuri pentru sectorul horticol", INCE, 24 noiembrie 2020

8. Protecția rezultatelor obținute în formă de obiecte de proprietate intelectuală

Protecția rezultatelor obținute sub forma de certificate obținute sau alte forme de proprietate intelectuală nu a fost prevăzută pentru prezentul proiect.

9. Materializarea rezultatelor obținute

Materializarea rezultatelor obținute a fost efectuată sub forma de elaborare și editare a 6 ghiduri practice:

1. BAJURA, T., ROMANCIUC, A. (2020). Proiectul investițional de tip model pentru sectorul agrar - întreprindere de prestare a serviciilor de mecanizare, de transport, de reparație și deservire tehnică a mașinilor agricole „Alfa-agrotehservis” SRL, Ch., INCE, 86 p., ISBN 978-9975-3463-1-3.

2. BAJURA, T., STRATAN, A. (2020). Ghid practic „Investiții în afaceri agricole (Ghid practic pentru luarea deciziilor de management)”, Ch., INCE, 129 p., ISBN 978-9975-3378-7-8

3. BAJURA, T., STRATAN, A. et al. (2020). Ghid practic „Tarifele de costuri și normativele veniturilor nete în agricultură” (Culegere de materiale informative), Ch., INCE, 182 p., ISBN 978-9975-3378-9-2.

4. CEBAN, An. (2020). Proiectul investițional de tip model pentru sectorul agrar – ferma de nutrii, Ch., INCE (în ediție)

5. IAȚIȘIN, T. (2020). Proiectul investițional de tip model pentru sectorul agrar – plantații viticole, struguri de masă, Ch., INCE, (în ediție)

6. STRATAN, A., BAJURA, T., TUREȚCHI, V. (2020). Proiectul investițional de tip model pentru sectorul agrar - înființarea firmei de producere a alunelor de pădure „Alunelul - prim” SRL., Ch., INCE, 88 p., ISBN 978-9975-3463-2-0

În ceea ce privește impactul socio-economic al rezultatelor obținute, acesta poate fi exprimat prin accelerarea ritmurilor de dezvoltare a ramurilor (subramurilor) agricole cu valoarea adăugată sporită, în primul rând, pentru asigurarea securității alimentare a țării, dar și pentru substituirea importurilor masive ale unor produse alimentare (legume, produsele din carne, lapte etc.), volumul anual total al cărora în prezent depășește volumul analogic al exporturilor cu peste 100,0 mil USD.

De asemenea, în contextul activităților științifice aferente prezentului proiect, au fost elaborate și depuse spre concurs 5 aplicații de proiecte naționale și internaționale.

1. Managementul riscurilor și elaborarea măsurilor de atenuare a consecințelor pandemiei COVID-19 asupra securității alimentare a Republicii Moldova, (AGROCOV19), depus la ANCD, coordonator, acceptat
2. “Quantitative agricultural policy monitoring in eight post-Soviet countries”, FAO, executor, acceptat
3. Rethinking the migration conflict management landscape of the EU, ERA NET RUS Plus, în așteptare
4. ‘Stagnated mobility: rebuilding, resilience among translocal households’, GCRF Newton fund, executor, respins
5. Calculation of Standard Output (SO) and Farm Typology for Moldova, FAO, coordonator, acceptat

10. Dificultățile în realizarea proiectului

Dificultățile întâmpinate în realizarea proiectului se referă, în principal, la problema accesului la informație, și anume veridicitatea datelor obținute din diferite surse. În același timp, un impediment considerabil l-a constituit pandemia Covid-19 care a contribuit la majorarea timpului de recepționare a informației solicitate de la diverse instituții publice. În același timp, restricțiile impuse de pandemie au redus semnificativ posibilitatea de a efectua un șir de cercetări în teren (întâlniri și discuții cu fermieri, conducători de companii de procesare agricole, etc.). Indiferent de dificultățile întâmpinate, toate sarcinile propuse au fost realizate pe deplin.

11. Concluzii

Rom.

Obiectivul general al etapei anului 2020 a fost pe deplin realizat prin elaborarea analizei stării actuale și determinarea limitelor de constrângere a competitivității sectorului agricol al Republicii Moldova, elaborarea tarifelor actualizate de costuri ale serviciilor și produselor agricole (4768 unități), a normativelor veniturilor nete pentru gospodăriile țărănești și gospodăriile casnice auxiliare (18 normative) și 4 proiecte investiționale de tip model (a. întreprindere de prestare a serviciilor de mecanizare, de transport, de reparație și deservire tehnică a mașinilor agricole; b. înființarea firmei de producere a alunelor de pădure; c. fermă de nutrie și d. plantații viticole, struguri de masă.

Rezultatele obținute pot fi utilizate în calitate de sursă informațională veridică atât pentru producători agricoli, cât și pentru organele de administrare publică (locale și centrale), acestea servind bază informațională științific argumentată privind planificarea businessului agricol, elaborarea planurilor de afaceri; identificarea prețurilor de arendă, prețurilor de piață a produselor agricole; negocierea contractelor de asigurare a producției agricole și identificarea sumelor unitare de compensații din partea bugetului de stat în caz de apariție a calamităților naturale, etc.

Proiectele investiționale de tip model constituie un suport științific important în baza căruia pot fi demarate business-uri agricole private profitabile și înalt competitive nu doar în aspect local, dar și pe plan european și internațional. Rezultatele menționate confirmă viabilitatea și necesitatea de a continua în perspectivă cercetările științifice în cadrul Programului de Stat (2020-2023).

Engl.

The general objective of the 2020 stage was fully achieved by developing the analysis of the current situation and determining the constraints on the competitiveness of the agricultural sector of the Republic of Moldova, developing updated tariffs for costs of agricultural services and products (4768 units), net income regulations for households farms and auxiliary households (18 regulations) and 4 model investment projects (a. enterprise providing services for mechanization, transport, repair and technical maintenance of agricultural machinery; b. establishment of a hazelnut production company; c. nutria farm and d. vineyards, table grapes.

The obtained results can be used as a true source of information both for agricultural producers and for public administration bodies (local and central), as they serve as a scientifically substantiated information base on agricultural business planning, elaboration of

business plans; identification of rental prices, market prices of agricultural products; negotiation of agricultural production insurance contracts and identification of unit amounts of compensation from the state budget in case of natural disasters, etc.

Model investment projects represent an important scientific support based on which profitable and highly competitive private agricultural businesses can be started not only locally, but also at European and international levels. These results confirm the viability and the need to continue in the future scientific research under the State Program (2020-2023).

Conducătorul de proiect / Stratan Alexandru, mem. cor al AȘM, dr. hab., prof.

Data: 26.05.20

LS

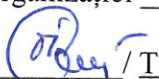

Executarea devizului de cheltuieli, conform anexei nr. 2.3 din contractul de finanțare
Cifrul proiectului: 20.80009.0807.16

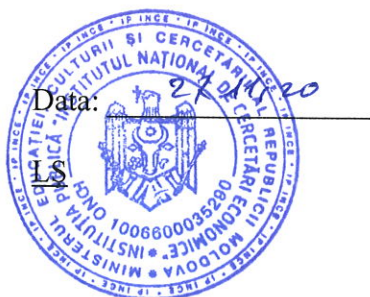
Denumirea conturilor	Codul economic	Inclusiv:					
		buget	buget	buget	buget	buget	
		Aprobat 2020	Modificari+/-	Precizat 2020	Executat 23.11.2020	sold	
Cheltuieli	2	1009,5	0,0	1009,5	835,8	173,7	
Cheltuieli de personal	21	970,4	0,0	970,4	835,8	134,6	
Remunerarea muncii	211	761,0	0,0	761,0	655,5	105,5	
Remunerarea muncii angaj. conf. statelor	2111	761,0	0,0	761,0	655,5	105,5	
Remunerarea muncii angaj. conf. statelor	211180	761,0		761,0	655,5	105,5	
Contribuții și prime de asigurări obligatorii	212	209,3	0,0	209,3	180,3	29,0	
Contribuții de asigurări sociale de stat oblig.	212100	175,0		175,0	150,8	24,2	
Prime de asigurare obligatorie de asistență medicală	212200	34,3		34,3	29,5	4,8	
Bunuri si servicii	22	37,4	0,0	37,4	0,0	37,4	
Servicii	222	37,4	0,0	37,4	0,0	37,4	
Deplasări de serviciu	2227	31,6	0,0	31,6	0,0	31,6	
Deplasari de serviciu peste hotare	222720	31,6		31,6		31,6	
Alte servicii	2229	5,8	0,0	5,8	0,0	5,8	
Servicii de protocol	222920	0,0		0,0		0,0	
Servicii neatribuite altor aliniate	222990	5,8		5,8		5,8	
Prestatii sociale	27	1,8	0,0	1,8	0,0	1,8	
Prestatii sociale ale angajatorului	273	1,8	0,0	1,8	0,0	1,8	
Indemn. pentru incapacitatea temporară de munca achitate din mijl. financiare ale angaj.	2735	1,8	0,0	1,8	0,0	1,8	
Indemn. pentru incapacitatea temporară de munca achitate din mijl. financiare ale angaj.	273500	1,8		1,8		1,8	
Active nefinanciare	3	10,5	0,0	10,5	0,0	10,5	
Stocuri de materiale circulante	33	10,5	0,0	10,5	0,0	10,5	
Produse alimentare	333	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
Majorarea valorii produselor alimentare	3331	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
Procurarea produselor alimentare	333110	0,0		0,0		0,0	

Materiale pentru scopuri didactice, stiintifice si alte scopuri	335	10,5	0,0	10,5	0,0	10,5
Majorarea valorii materialelor pentru scopuri didactice, stiintifice si alte scopuri	3351	10,5	0,0	10,5	0,0	10,5
Procurarea materiale pentru scopuri didactice, stiintifice si alte scopuri	335110	10,5		10,5		10,5
Total		1020,0	0,0	1020,0	835,8	184,2

Conducătorul organizației / Stratan Alexandru

Contabil șef / Turechi Tatiana

Conducătorul de proiect / Stratan Alexandru

Componența echipei proiectului

Cifrul proiectului : 20.80009.0807.16

Echipa proiectului conform contractului de finanțare (la semnarea contractului)						
Nr	Nume, prenume (conform contractului de finanțare)	Anul nașterii	Titlul științific	Norma de muncă conform contractului	Data angajării	Data eliberării
1.	Stratan Alexandru	1976	Dr. hab.	0,5	03.01.2020	
2.	Bajura Fiodor	1948	Dr. hab.	1	03.01.2020	
3.	Ceban Angela	1968	Dr.	1	03.01.2020	
4.	Turețchi Viorel	1976		1	03.01.2020	
5.	Gandacova Svetlana	1964		1	03.01.2020	
6.	Iașișin Tatiana	1979		1	03.01.2020	
7.	Romanciuc Andrei	1973		0,5	03.01.2020	
8.	Lucașenco Eugenia	1985		1,25	03.01.2020	
9.	Țirigan Sergiu	1982		1	03.01.2020	24.01.2020

Ponderea tinerilor (%) din numărul total al executorilor conform contractului de finanțare	11,1%
--	-------

Modificări în componența echipei pe parcursul anului 2020					
Nr	Nume, prenume	Anul nașterii	Titlul științific	Norma de muncă conform contractului	Data angajării
1.	Stratan Alexandru	1976	Dr. hab.	0,5	03.01.2020
2.	Bajura Fiodor	1948	Dr. hab.	1	03.01.2020
3.	Ceban Angela	1968	Dr.	1	03.01.2020
4.	Turețchi Viorel	1976		1,25	03.01.2020
5.	Gandacova Svetlana	1964		1	03.01.2020
6.	Iașișin Tatiana	1979		1,25	03.01.2020
7.	Romanciuc Andrei	1973		0,5	03.01.2020
8.	Lucașenco Eugenia	1985		0,5	03.01.2020
9.	Ceban Alexandru	1984		1,25	27.01.2020

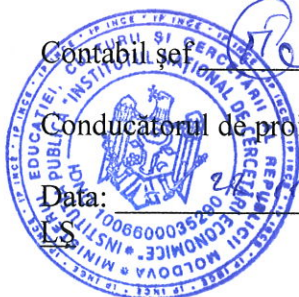
Ponderea tinerilor (%) din numărul total al executorilor la data raportării	11,1%
---	-------

Conducătorul organizației / Stratan Alexandru

Contabilul șef / Turețchi Tatiana

Conducătorul de proiect / Stratan Alexandru

Data: 20.01.20

**Extras din procesul verbal nr.4
al ședinței Consiliului Științific al
Institutului Național de Cercetări Economice**

25 noiembrie 2020

La ședință au fost prezenți

13 din 15 membri ai Consiliului Științific

Stratan Alexandru, m.c., dr.hab.prof.univ.; Gagauz Olga, dr.
hab., conf.cerc.; Timuș Angela, dr., conf. cerc.; Bajura Tudor,
dr.hab., prof.univ.; Perciun Rodica, dr.hab., conf. cerc.;
Buciuceanu-Vrabie Mariana, dr., conf.cerc.; Colesnicova
Tatiana, dr., conf. cerc.; Ignat Anatol, dr., conf. cerc.
Iordachi Victoria, dr., conf. cerc.; Vinogradova Natalia, dr.,
conf. cerc.; Ianioglo Alina, dr., Fala Victoria; Bordian Elena

Experți prezenți la ședință:

Belostecinic Grigore, acad., dr.hab., prof.

Dănilă Aurelian, dr.hab., prof.

S-A DISCUTAT:

Cu privire la rezultatele implementării în anul 2020 a proiectelor din cadrul Programului de Stat 2020-2023.

S-A DECIS:

1. De aprobat rezultatele implementate, în anul 2020, din cadrul proiectului **20.80009.0807.16** *Elaborarea instrumentelor economice noi de evaluare și stimulare a competitivității agriculturii Republicii Moldova pentru anii 2020-2023*, director de proiect Stratan Alexandru, m.c. al AȘM, dr.hab.
2. De aprobat Raportul anual privind progresul realizat de către echipa de cercetători din proiectul **20.80009.0807.16** *Elaborarea instrumentelor economice noi de evaluare și stimulare a competitivității agriculturii Republicii Moldova pentru anii 2020-2023*.

**Președinte al Consiliului,
m.c. al AȘM, dr.hab., prof.univ.**

Alexandru STRATAN

**Secretarul științific al Consiliului,
dr., conf. cerc.**

Angela TIMUȘ